mādayān ī jōšt ī fryān

The Book of Yōišta of the Fryāna (MJF)

The MJF gives the details of the riddle contest of Yōišta, one of the Fryāna, and Axtya[1]. The tyrant Axtya threatened to destroy the city of Frašnvizārān (‘riddle-expounders’) and kill its inhabitants, unless someone were able to solve thirty-three questions[2] put forward by him. A young boy, Yōišta, answered correctly all the questions, and thus saved his city from destruction ; and in his turn, he put forward three questions to Axtya. Being unable to solve them, he was slain in the end. In an Avesta passage, Yōišta asks Anāhitā to give him a favour, so that he may answer the ninety-nine questions of Axtya.[3] There is no trace of the Avesta collection of the questions of Axtya ; however the MJF gives us a weak trace of it.

The Pārsīg text in its original form or in Pāzand or Persian form is found in a large number of manuscripts, K20, K 26, L 15, M 52, J 3, R VIII.1B, R VIII.8, SP 33, D 49, etc. It has been edited and also translated into French, English, German, Persian, Armenian, and some other languages.[4] We give below the transcription of the book.

Raham Asha

---

[1] . Av. *axtīm dužd*ə*m* ‘Axtya the maleficent’ (Yt 5.82), Pers. *axt ī jādūg* ‘Axt the sorcerer’.

[2] . Pers. *frašn* from Av. *frašna*- m. ‘question ; riddle’.

[3] . Cf. Yt 5.82 *navaca navaitīmca xruždranąm ţbaēšō.parštanąm* ’99 of the hard (and) malignant questions’.

[4] . M. Haug & E. W. West, *The Book of Ardā Virāf*. The Pahlavi text prepared by Destur Hoshangji Jamaspji Asa ; revised and collated with further mss., with an English translation and introduction, and an appendix containing the texts and translations of the Gosht-i Fryāno, and Hadokht-Nask by Martin Haug assisted by E.W. West, Bombay, 1872.

M.A. Barthélemy, « Une légende iranienne traduit du Pehlevi », *Revue de linguistique et de philologie comparée*, 1888,314-339.

F. Müller, « Beiträge zur Erklärung des Artāi-vīrāf-nāmak und des Džōšt-i-frijān », *Kaiserliche Akademie der Wissenschaften. Sitzungsberichte. Philos.-hist. Glasse*, Wien, 1892, Bd. 127, Abh. 11, 1-18.

M. Weinreich, « Die Geschichte von Jōišt ī Friyān », Altorientalische Forschungen, 19/1, 1992, 44-101.

Ռ.Թ. Աբրահամյան, Արտա Վիրապ նամակ. Յուշտի Ֆրիան, Երևան, 1958.

م. معین، یوشت فریان و مرزبان نامه، تهران، ۱۳۲۴.

م. کیوان پور (مکری)، "داستان یوشت فریان (گوشت فریان)"، ماد، ۲، ۱۳۲۴، ۴۴-۵۰؛ مهر، ۶/۸ شهریور ۱۳۳۱، ۳۴۸-۳۵۲، ۸/۸ آبان ۱۳۳۱، ۴۹۴-۴۹۸.

م. جعفری، ماتیکان یوشت فریان، تهران، ۱۳۶۵.

ر. اشه، فرشنها، پاریس ۱۳۵۸ یزدگردی.

ب. غیبی، داستان یوشت فریان، بیلفلد، ۱۳۶۷.

mādayān
Text

I[5]

ēn mādayān ī jōšt ī fryān farrox bavād ped yazdān kām (ayyārīh)[6].

ēdōn gōbend kū : andar hān ē[7] ka axt ī jādūg abāg haft bēvar spāh ō šahr ī frašnvizārān šud, u-š drāyīd kū « šahr ī frašnvizārān pīlxvast bē kunam ! » ud ka ō ānōh mad u-š mardōm xvāst ˣkū-š[8] dād freh[9] az pānzdah sāl[10] nē bavād[11], u-š frašn aziš pursīd. harv kē nē tuvān būd vizārdan, ˣā-š[12] frāz grift ud bē ōzad.

pas andar hān šahr ī frašnvizārān mard-ē būd mahrspend (mārspend) nām, u-š ō axt ī jādūg guft kū : « šahr ī frašnvizārān pīlxvast mā kun, ud ēn mardōm ī abēvināh mā ōzan ! ˣcē[13] andar ēn šahr ī frašnvizārān mard-ē ast jōšt ī fryān nām kē<-š> dād freh az pānzdah sāl nēst ud harv hān frašn ī tū az ōy[14] pursē ā-t[15] bē vizāred.

pas axt ī jādūg ō jōšt ī fryān peygām frēstīd kū : « frāz ō dar ī man āy dā an sīh-u-se frašn az tō pursam ! ud agar pesox nē dahē, ayāb gōbē[16] kū nē dānam, ēg-it[17] ped ham zamān bē ōzanam. »

---

[5] . 𐬀𐬛𐬀𐬌𐬎𐬀 𐬌𐬌 𐬛𐬀𐬌𐬎 ۱۱۶ مادیگان گوشت پریان بنام ایزد بخشایندهء مهربان J3, این قصه اخد جادو با کوش پریان جواب و سوال کرد این M52, اخد جادو و کوشتپریان با ترجمه فارسی هست حقیقت است D 50.

[6] . 𐬱𐬀𐬌𐬎𐬀 SP 33, 𐬱𐬀𐬌𐬎𐬀𐬥𐬀𐬌𐬎 D 49, یاری R VIII 8.

[7] . 𐬀𐬌. Cf. AV 3, J 16 andar hān ē, PDK 10 hān ˣē ka-š …

[8] . 𐬌𐬌𐬎

[9] . See E. Rustam Dinshah D. Meherjirana, « Some notes on a few important Pahlavi words and constructions », *Prof. Jakson Memorial Volume*, Bombay, 1954, 56-57.

[10] . 𐬎𐬀𐬎 K20, SP 33. Cf. Purs. EA 1 pus do duxt do ō dād ī pānzdah sāl rasīd hend.

[11] . 𐬨𐬁𐬌𐬌𐬎 L, 𐬨𐬌𐬌𐬎 K20.

[12] . 𐬀𐬎𐬁

[13] . 𐬌𐬐

[14] . 𐬉𐬌

[15] . 𐬨𐬁

[16] . 𐬨𐬁𐬌𐬐

[17] . 𐬨𐬁𐬀 L, SP 33, 𐬨𐬁 J3. West : 𐬨𐬁𐬎

jōšt ī fryān ō dar ī axt ī jādūg āmad. ud az hān cōn axt ī jādūg nasā ī mardōmān azēr ī vistarg dāšt andar nē šud. u-š ō axt ī jādūg peygām frēstīd kū : « ašmā nasā ī mardōmān azēr ī vistarg dāred. ka an andar āyum, amehrspendān pēš ī man hend, andar hān gyāg kū nasā ī mardōmān baved an andar āyum, ēg-um amehrspendān az panāhīh ī man abāz ēstend, ud pas hān frašn ī tū az man pursē an vizārdan nē tuvān. »

pas axt ī jādūg framūd hān vistarg /ud jāmag/ abar dāštan, ud vistarg ī nōg āvurdan ud abgandan. u-š jōšt ī fryān rāy andar xvāst ud guft kū : « bē āy, abar ēn vistarg[18] ud bāliš bē nišīy, ud frašn ī-t pursam, rāst bē vizār ! »

jōšt ī fryān guft kū : « mar ī durvand sāstār, abar ēn bāliš nē nišīyum ! cē andar ēn bāliš nasā ī mardōmān ast. ud abāg man yazdān ud amehrspendān hend, pānāgīh ī man hend, ud <ka> an abar ēn bāliš bē nišīyum, ēg-um mēnōgān az pānāgīh ī man abāz ēstend. pas frašnīhā ī tū az man pursē, an vizārdan nē-tuvān baved. »

pas axt ī jādūg framūd hān bāliš abar dāštan, <ud bāliš ī> nōg āvurdan. jōšt ī fryān abar hān bāliš ī nōg nišast.

II

naxvist frašn axt ī jādūg az jōšt ī fryān ēn pursīd kū : « vahišt ī ped gētīg veh ayāb hān ī ped mēnōg ? »

jōšt ī fryān guft kū : « zīndagān ped škōh bāš, mar ī durvand sāstār, ud murdagān ō dušox ōft ! cē vahišt ī ped gētīg veh kū hān ī ped mēnōg. u-š nišān ēn kū harv kē ped gētīg kār ud kirbag nē kuned, ā-š[19] ānōh ō frayād nē rased[20]. u-t nišān ī didīgar ēn kū bē agar[21] ped gētīg tis ī nē nēk kuneh[22], ēgiš ō vahišt ī veh nē raseh. »

axt ī jādūg cōn ka-š hān soxan ašnūd, sturd bē būd ēstād[23], u-š ēdōn guft kū : « anāgīh man, axt ī jādūg, az tō jōšt ī fryān kē[24] abar man cēr hē – cōn nēv mard abar nēvdum mard, ud nēv asp abar nēvdum asp, ud nēv gāv abar nēdum gāv, cōn asmān abar zamīg pādixšā hē – cē an ped ēn frašn nōhsad mogmard ōzad

---

[18] . 𐭩𐭠𐭬𐭲 /jāmag/.

[19] . 𐭠𐭱

[20] . Cf. MX 22 … ped mēnōg ō frayād rased.

[21] . 𐭬𐭠𐭫

[22] . 𐭬𐭩𐭫𐭱

[23] . 𐭠𐭱𐭩𐭥𐭣 𐭬𐭩𐭫𐭲 𐭪𐭠𐭭 𐭬𐭩𐭫𐭱 𐭫𐭩 𐭥𐭠𐭣𐭥𐭱 𐭥𐭠𐭣𐭥𐭱 𐭠𐭱 𐭬𐭩𐭫𐭲 𐭫𐭩 𐭪𐭠𐭭 K20. Cf. J3.

[24] . 𐭪

hend[25] kē-šān and yazišn ī yazdān kird ēstād kū-šān[26] and xvārdan ī parāhōm rāy hamāg tan zard būd ēstād. u-m nōh duxt ī spitāmān ōzad <hend> kē-šān[27] dēn stāyēnīdan rāy abesar ī ped zarr ud murvārīd az dahebedān vindād. ka-m az avēšān pursīd, u-šān guft kū ‘vahišt ī ped mēnōg veh !’. man guft kū ‘ašmāh ēdōn veh sahed, hamēdōn veh kū ō hān ī vahišt ī veh šaved !’ u-m frāz grift u-m bē ōzad. »

duvum frašn ēn pursīd kū : « cē hān tis az dām ī ohrmazd kē ped kūn nišīyed bulanttar kū ped pāy ēsted ? »

jōšt ī fryān guft kū : « zīndagān ped škōh bāš, mar ī durvand sāstār, ud murdagān ō dušox ōft ! cē hān sag ast. »

siyum frašn ēn pursīd kū : « cē hān <tis> az dām ī ohrmazd kē raved ud gām nē nihed ? »

jōšt ī fryān guft kū : « zīndagān ped škōh bāš, mar ī durvand sāstār, ud murdagān ō dušox ōft ! cē hān vinjišk ast kē raved ud gām nē nihed. »

cahārum frašn ēn pursīd kū : « cē hān tis az dām ī ohrmazd kē dandān sruvēn, ud sruv gōštēn ? »

jōšt ī fryān guft kū : « zīndagān ped škōh bāš, mar ī durvand sāstār, ud murdagān ō dušox ōft ! cē hān xrōs xvānend murvag ī srōšahlā[28] ; ud ka vāng kuned, ā-š pedyārag az dām ī ohrmazd abāz dāred. »

panzum frašn ēn pursīd kū : « kōdak kārd veh ayāb andak xvarišn ? »

jōšt ī fryān guft kū : « zīndagān ped škōh bāš, mar ī durvand sāstār, ud murdagān ō dušox ōft ! cē kōdak kārd veh kū andak xvarišn. cē ped kōdak kārd barsum šāyed cīdan, ud andak xvarišn ō aškamb nē rased, ud agar rased vād hangēzed. »

šašum frašn ēn pursīd kū : « cē <hān ī> purr, ud cē hān ī nēmpurr, ud cē hān ī <tuhīg kē> hagriz purr nē baved ? »

---

[25] . 𐬵𐬀𐬹

[26] . 𐬌𐬌𐬀𐬱

[27] . 𐬌𐬌𐬀𐬱

[28] . 𐬭𐬀𐬱𐬌𐬌𐬀𐬭𐬀𐬵. Cf. VD 18.23 āaṯ hō sraošō aŋyō aom mərəγəm fraγrārayeiti parō.darš nąma : ēg srōš-ahlā hān ī man murv frāz guhrāyed ī parōdarš nām.

jōšt ī fryān guft kū : « zīndagān ped škōh bāš, mar ī durvand sāstār, ud murdagān ō dušox ōft ! cē hān ī purr hangad ī tuvānīg ēdar, ud ka bē videred ruvān ahlav ; hān ī nēmpurr škōh ī driyuš ī vadzīvišn ī ka bē mīred ruvān ahlav ; ud hān ī tuhīg kē hagriz purr nē baved hān ī škōh ī vadzīvišn ī ka bē mīred ruvān durvand. »

hafum frašn ēn pursīd kū : « cē hān tis ī mardōmān ped nihān kāmend kirdan u-š[29] nihān kirdan nē šāyend ? »

jōšt ī fryān guft kū : « zīndagān ped škōh bāš, mar ī durvand sāstār, ud murdagān ō dušox ōft ! cē hān zarvān (zarmān)[30] ast kē kas nihān kirdan nē tuvān. cē zarvān xvad pēdāg baved. »

haštum frašn ēn pursīd kū : « kadām hān zīndag mardōm kē astvihād[31] vēned mīred, u-š ēdōn kāmag kū abāz[32] zīndag šaved (baved), ud did-iz astvihād vēned ud bē mīred u-š xvār sahed ? »

jōšt ī fryān guft kū : « zīndagān ped škōh bāš, mar ī durvand sāstār, ud murdagān ō dušox ōft ! cē hān mardōm ast kē yašt nē kird ēsted, ud parāhōm nē xvārd ēsted ; ud didīgar kān mardōm <kē> ō gāh ī zanān mad ēsted u-š zan nē kird ēsted ; ud sidīgar hān mardōm kē zīndagruvān nē yašt ēsted ud ahlavdād nē dād ēsted ud yazišn ī yazdān nē kird ēsted, u-š ahlavdād ō veh mardōm guft[33] kū ‘daham’ ud nē dād ēstad, ud[34] mīred <u-š> kāmag ōn kū abāz zīndag šaved. ud did-iz mīred ud astvihād vēned, u-š xvār sahed. »

nōhum frašn ēn pursīd kū : « pīl ud asp ud uštar ud xar ud gāv ud gōspend ud zan ud sag ud xūg ud gurbag[35] ped cand māh zāyend ? »

jōšt ī fryān guft kū : « zīndagān ped škōh bāš, mar ī durvand sāstār, ud murdagān ō dušox ōft ! cē pīl ped se sāl zāyed, ud asp ud uštar ud xar ped dvāzdah māh zāyend, ud gāv ud zan ped nōh

---

29 . [illegible]

30 . [illegible], زبان [illegible] J3.

31 . [illegible]

32 . [illegible]

33 . [illegible]

34 . [illegible]

35 . [illegible]. Cf. Jāmāspīg 8 Paz. [illegible].

māh zāyend, ud gōspend ped panz māh zāyed[36], ud sag ud xūk ped cahār māh zāyend, ud gurbag ped cahal rōz zāyed. »

dahum frašn ēn pursīd kū : « mardōm kadām ped-rāmišndar ud āsāndar zīved ? »

jōšt ī fryān guft kū : « zīndagān ped škōh bāš, mar ī durvand sāstār, ud murdagān ō dušox ōft ! cē mardōm hān ped-rāmišndar ud āsāndar zīved ī abēbīmdar ud hunsand-xīrdar[37]. »

yāzdahum frašn ēn pursīd kū : « cē hān tis ī ped gētīg ō ohrmazd ud amehrspendān humānāg ast ? »

jōšt ī fryān guft kū : « zīndagān ped škōh bāš, mar ī durvand sāstār, ud murdagān ō dušox ōft ! cē andar gētīg dahebed ō ohrmazd[38] humānāg ast ; ud gyāg ī dahebedān humānāg ī rōšn garōdmān ; ud pāyēnagān[39] ī dahebedān humānāg ast ō amehrspendān ; ud darbān[40] ī andar dar humānāg ast ō hān stārag ī parvīz xvānend ; ud abārīg mardōm ka xvēškār ud avistvār[41] humānāg hend ō abārīg stārag ī xvardag ī ped asmān hend. »

dvāzdahum frašn ēn pursīd kū : « xvarišn kadām xvaštar ud ped-mizagdar ? »

jōšt ī fryān guft kū : « zīndagān ped škōh bāš, mar ī durvand sāstār, ud murdagān ō dušox ōft ! cē xvarišn hān pedmizagdar ud xvaštar kē az dar ī frārōn-toxšāgīh handuxt ēsted, ud aziš ×abāg[42] kār ud kirbag xvared ud dāred.[43] »

sizdahum frašn ēn pursīd kū : « ēk cē ud do cē ud si cē ud cahār cē ud panz cē ud šaš cē ud haft cē ud ašt cē ud nōh cē ud dah cē ? »

---

[36] . 𐬰𐬀𐬎𐬱

[37] . 𐬀𐬎𐬭𐬀𐬌𐬀 ı 𐬰𐬀𐬌𐬀𐬎. Cf. AV 120-121 kē hunsandxīrdar ? hān ī huškōhdar.

[38] . 𐬌𐬀𐬌𐬀𐬎𐬌𐬀𐬱 ı 𐬌𐬀𐬎𐬎

[39] .𐬎𐬀𐬌𐬀𐬱𐬀 /pāyēnagān/ پایین گان J3, 𐬎𐬀𐬌𐬀𐬎𐬀 /pēšēnagān/ پیشینکان M52. Or, 𐬎𐬀𐬌𐬀𐬯𐬀 /pasānīgān/ ‘courtiers’ ? Cf. M3 u adīd hend pasānīgān.

[40] . 𐬎𐬀𐬱𐬀𐬌 L, 𐬎𐬀𐬱𐬀𐬌 J3, 𐬎𐬀𐬱𐬀 K20, 𐬎𐬀𐬱𐬀 دروان K26. Cf. SS 18 spās darbānān ī ped dar.

[41] . 𐬀𐬭𐬌𐬀𐬎𐬎

[42] . 𐬀𐬱𐬎

[43] . Cf. MX 14.13 xvāstag hān veh ud xvaštar ī az frārōnīh handuxt ēsted ud abāg kār ud kirbag xvared ud dāred.

jōšt ī fryān guft kū : « zīndagān ped škōh bāš, mar ī durvand sāstār, ud murdagān ō dušox ōft ! cē ēk xvaršēd ī veh kē hamāg gēhān rōšn dāred ; ud do āvarišn ud barišn ī vēn ; ud si humat ud hūxt ud huvaršt ; ud cahār āb ud zamīg ud urvar ud stōr ; ud panz panzag ī veh ; us šaš šaš gāh ī gāhāmbār ; ud haft haft amehrspend ; ud ašt āštīh ud hamīh veh[44] ; ud nōh nōh sūrāg ī ped tan ī mardōmān ; ud dah dah angust ī ped dast ī mardōmān. »[45]

III

vīst-u-siyum frašn ēn pursīd kū : « cē sarttar ? »

jōšt ī fryān guft kū : « zīndagān ped škōh bāš, mar ī durvand sāstār, ud murdagān ō dušox ōft ! cē nē ēdōn cōn tū handēšē, bē ēdōn cōn an dānam. ud tū ēdōn handēšē kū vafr sarttar ī abar kōf nišīyed ud hagriz xvaršēd aviš nē tābed. bē nē ēdōn cōn tū handēšē. cē durvand mard menišn sarttar ; u-š nišān ēn kū tō axt ī jādūg rāy brād-ē ast durvand, u-š zahr ped dil cand must-ē[46] andar ēsted, tū nē ped xvaršēd ud nē ped ātaš vidāxtan nē tuvān, un an ka ped must gīram bē vidāzed. »

pas axt ī jādūg framūd brādar ī xvēš āvurdan, ōzadan, ud zahr az dil bē stadan, nē ped xvaršēd ud nē ped ātaš vidāxtan nē tuvān būd, ud jōšt ī fryān andar must frāz grift u-š bē vidāxt.

vīst-u-cahārum frašn ēn pursīd kū : « cē garmdar ? »

jōšt ī fryān guft kū : « zīndagān ped škōh bāš, mar ī durvand sāstār, ud murdagān ō dušox ōft ! cē ahlav mard must garmdar ; u-š[47] nišān ēn kū hān ī tō brādar zahr nē ped xvaršēd ud nē ped ātaš nē tuvān būd vidāxtan, ud man ka ped must frāz grift bē vidāxt. »

vīst-u-panzum frašn ēn pursīd kū : « frōd šaved cē veh, ud bē afsurd ēsted cē veh, ud kē bē mīred cē veh ? »

jōšt ī fryān guft kū : « zīndagān ped škōh bāš, mar ī durvand sāstār, ud murdagān ō dušox ōft ! cē kē frōd šaved āb veh, ud cē afsurd ēsted ātaš veh, ud kē bē mīred mar ī durvand sāstār ī cōn tū veh. cē ka āb frōd nē šaved, ud ātaš nē afsared, ud mar ī

---

[44] . Cf. CHP 19 āštīh ud hamīh ped hamāg kār ud kirbag.

[45] . There is a break here in all the manuscripts. M 52 :
ازینجا ناقص است مطابق اصل نوشته شد.

[46] . 𐬨𐬀𐬙𐬀𐬎

[47] . ۴۵۲ ۱

durvand sāstār ī cōn tū nē mīred, ēgiš hamāg gēhān purr az āb ud ātaš ud purr az mar ī durvand sāstār ī cōn tō hē, ud gēhān dāštan nē šāyed (tuvān)[48]. »

vīst-u-šašum frašn ēn pursīd kū : « az kōf cē grāndar, ud az kārd ī pōlāvadēn cē tēzdar, ud az angubēn cē šīrēndar, ud az dumbag ī mēš cē carbdar, ud az rādān kē rāttar, ud az rāstān kē rāsttar ? »

jōšt ī fryān guft kū : « zīndagān ped škōh bāš, mar ī durvand sāstār, ud murdagān ō dušox ōft ! cē az kōf zūr ud anāst grāndar ; ud az kārd ī pōlāvadēn uzvān ī mardōmān tēzdar ; ud az angubēn pidar ud mādar rāy frazend ī rōzveh šīrēndar ; ud az dumbag ī mēš spendārmed zamīg <rāy> vārān carbdar ; ud az rādān tištar yazd rāttar ; ud az rāstān rašn[49] ī ˣrāst[50] rāsttar kē ēc-iš kas āzarm nē, ud pārag nē stāned, ud xvadāy ud bannag rāy abāg ēk didīgar rāstīh dāred.[51] »[52]

---

[48] . 𐬯𐬀𐬎𐬱𐬀𐬌 J 3, ۳۱۱۴ k 20.

[49] . 𐬭𐬁𐬱𐬀

[50] . 𐬯𐬌𐬵 /veh/.

[51] . Cf. MX 2.119-122 tarāzēnīdārīh ī rašn ī rāst ped tarāzūg ī mēnōgān kē ēc kustag ōgrā nē kuned nē ahlavān rāy ud nē-z durvandān, nē xvadāyān rāy ud nē-z dahyubedān; cand mōy-ē tāg bē nē varded, ud āzarm nē dāred, ud hān ī xvadāy ud dahyubed abāg hān ī xvardagdum mardōm ped dādestān rāst dāred.

[52] . Cf. the Persian versian of the One Thousand and One Nights :

نظام گفت: از عسل شیرینتر چیست، و از شمشیر برنده تر کدام است، و از زهر کشنده تر چیست، و لذّت ساعت کدام است، و لذّتِ سه روز چیست، و خوشترین روزها کدام است، و شادیِ یک هفته چیست، و حقی که خداوندِ باطل او را نه تواند پوشید کدام است، و زندانِ دل چیست، و شادیِ دل کدام است، و کید نفس چیست، و مرگ در زندگی و دردی که دارو نه دارد کدام است، و ننگی که برداشته نه شود چیست، و جانوری که در آبادی نه نشیند و در خرابه ها منزل گیرد و با آدمیزاد دشمن شود و از هفت جانور در او آفریده شده کدام است؟

... کنیز جواب داد: شیرینتر از عسل محبت فرزندانِ مهربان است؛ و برّنده تر از شمشیر زبان؛ و کشنده تر از زهر چشمِ بدخواهان؛ و لذّت ساعت جماع زنان؛ و شادیِ سه روزه نوره کشیدنِ زنان؛ و خوشترین روزها روزی است که در بیع و شری سودی به هم رسد؛ و شادیِ یک هفته عروسی است؛ و حقی که خداوندِ باطل او را نه تواند پوشید مرگ است؛ و زندانِ دل پسرِ نااهل است؛ و شادیِ دل زنی است که طاعت شوهر کند؛ و کید نفس مملوک نافرمان است؛ و مرگ در زندگی فقر است؛ و دردی که دارو نه دارد سوء خلق است؛ و ننگی که برداشته نه می شود دخترِ نااهل است؛ و جانوری که به آبادی منزل نه گیرد و آدمیزاد دشمن دارد و در او از هفت جانور آفریده شده ملخ است که سرِ او مانندِ سرِ اسپ و گردنِ او چون گردنِ گاو و دو پرّ او مانندِ پرّ کرگس و پایِ او چون پایِ شتر و دمِ او چون دمِ مار و شکمِ او چون شکمِ عقرب و شاخِ او چون شاخِ غزال است.

هزار و یک شب، عبداللطیف طسوجی، ۴، استکهلم، ۵.

vīst-u-haftum frašn ēn pursīd kū : « pāy kadām nēktar ud nēkōgdar ? cē vas pāy ī man dīd, ēgiš pāy hān nēkōgdar ud nēktar ī man dīd ī hufrīh[53] ī tō xvah ī man zan. »

jōšt ī fryān guft kū : « zīndagān ped škōh bāš, mar ī durvand sāstār, ud murdagān ō dušox ōft ! cē pāy ī āb nēkōgdar ud nēktar. u-t nišān ēn kū ānōh kū āb pāy nihed xvēd bē rōyed, ud ānōh kū hufrīh pāy nihed hušk bē baved. »

vīst-u-aštum frašn ēn pursīd kū : « zanān vazurg rāmišn az cē ? »

jōšt ī fryān guft kū : « zīndagān ped škōh bāš, mar ī durvand sāstār, ud murdagān ō dušox ōft ! cē nē ēdōn cōn tū handēšē, bē ēdōn cōn an dānam kū tū ēdōn handēšē kū zanān vazurg rāmišn az peymōzan gōnag gōnag ud kadagbānūgīh ī sazāgvār ka-šān dārend ; cē nē ēdōn, zanān vazurg rāmišn az būdan ī abāg šōy ī xvēš. »

axt ī jādūg guft kū : « drōv gōbed, u-t ped ēn frašn bē ōzanam. nūn bē āy dā bē <ō> nazdīg ī hufrīh šavem, tō[54] xvah ud man zan, u-š hagriz drōv nē guft ud nē gōbed, ud ped gōbišn ī ōy bē ēstem ! »

jōšt ī fryān hamdādestān būd. ud axt ī jādūg abāg jōšt ī fryān nazdīg[55] ī hufrīh šud hend, u-šān guft kū : « bē nišīy ēn frašn rāstīhā bē vizār ! »

jōšt ī fryān guft kū : « zanān vazurg rāmišn az peymōzan ī gōnag gōnag ud kadagbānūgīh ī sazāgvār dārend ayāb vazurg rāmišn az būdan ī abāg šōy ī xvēš ? »

pas hufrīh handēšīd kū « škeft-iz ō man mad ˣaz ēn[56] mar ī durvand sāstār ī jādūg ˣkē-m[57] bē nē hiled dā bē ōzanād[58] ! cē agar drōv gōbum, ēg-um brādar[59] bē ōzaned ud an durvand bē bavum. bē ēdōn veh kū rāst gōbum. cē agar drōv gōbum, xvad durvand bē bavum, ud dād ud dēn ud ēvēn bē višōbed. bē ka

---

[53] . 𐭧𐭥𐭫𐭩𐭭 (هوورش). Pers. hufrīh < Av. *hu-fryā- f. (cf. Skt. su-priyā- f. ‘lovely woman, favourite wife’.

[54] . 𐭬𐭥𐭫𐭩

[55] . 𐭪𐭦𐭲𐭥𐭫𐭩

[56] . 𐭠𐭲𐭠 𐭩𐭠

[57] . 𐭠𐭩𐭬

[58] . 𐭤𐭦𐭥𐭲𐭭𐭠𐭣

[59] . 𐭱𐭥𐭫𐭩𐭫

man ped rāstīh ōzaned, ahlavdar bē bavum. u-š cādur abar sar[60] nihuft ud bē guft kū : « zanān vazurg rāmišn az peymōzan ī gōnag gōnag ud kadagbānūgīh ī sazāgvār ; bē ka-šān gādan abāg nēst ped dard ud dušramīh. ud tis-iz rāmišn hān nēst bē dard ud dušxvārīh ; ud ka-šān gādan abāg ast ēg-išān ped rāmišnīgdar bavend. »

pas axt ī jādūg ka-š hān soxan ašnūd, xēšm grift, ud hufrīh[61] ped hamzamān bē ōzad. ruvān ī hufrīh ped hamzamān ō garōdmān šud, u-š vāng kird kū : « nēk an, dā nūn ahlav būd ham, ud nūn-z ahlavdar ham ; bē anāg tū axt ī jādūg, dā nūn durvand būd hē, ud nūn-z durvanttar ˣhē[62] ! »

vīst-u-nōhum frašn ēn pursīd kū : « cē hān ī pāy dah, ud sar si, ud cašm šaš, ud gōš šaš, ud dumb do, ud gund si, ud dast do, ud vēnīg si, ud sruv cahār, ud pušt si, ud hamāg gēhān zīvišn ud dārišn az ōy ? »

jōšt ī fryān guft kū : « zīndagān ped škōh bāš, mar ī durvand sāstār, ud murdagān ō dušox ōft ! cē az dēn ōn pēdāg kū ka[63] pēšyār āyād, frašn pursend, nē ēvēn vizārdan ! »

axt ī jādūg guft kū : « šav ud ped nazdīg gyāg bē nišīy, ud pēšyār bē kun ud zūd bē āy ud frašn rāst bē vidār ! cē agar drōv gōbed, ayāb gōbed kū ‘nē dānum’, ēg-it ped hamzamān bē ōzanum ! »

jōšt ī fryān bē šud, ud abar maγ bē nišast, u-š ped menišn handēšīd kū « škeft-iz ō man mad ēsted az[64] ēn mar ī durvand sāstār kē[65] nē hiled dā bē zanād[66] ! cē agar hān ī zīndag, ud cē agar hān ī murdag abāz zīndag baved, ēn frašn vizārdan nē tuvān hād ! »

pas ohrmazd ī xvadāy neryōsang yazd ped-peygām ō jōšt ī fryān frēstīd[67], u-š guft kū : « frašn pesox dah ! cē ēn gāv ē-juxt[68] ast ī abāg mard-ē[69] kē kār ī varz kuned. »

---

[60] . L om.

[61] . 𐭮𐭫𐭥𐭩𐭲

[62] . 𐭮𐭥𐭣 /šud/.

[63] . 𐭠𐭭

[64] . 𐭠𐭭

[65] . 𐭠𐭭 𐭠

[66] . 𐭥𐭩𐭥𐭬𐭮

[67] . Cf. J 16 mihr yazd vas rāz ī nihān ō hān mard gōbed ud ped-peygām ō pedišxvārgar šāh frēsted kū …

jōšt ī fryān cōn <hān> vāng ašnūd ud ēgiš kas nē dīd, gumān būd. u-š ped menišn handēšīd kū « mā agar ahrmen ud dēvān hend u-šān abāyist ud kāmag ēn kū man bē ōzanend ; ud agar an ēn frašn hamgōnag pesox dahum, ēg-um hān mar ī durvand sāstār bē ōzaned ! »

pas neryōsang yazd ō nazdīg ī jōšt ī fryān āmad, u-š guft kū : « mā tars ! cē an ham neryōsang yazd, ud ō tō mad[70] ham, u-š guft ohrmazd ī xvadāy kū ‘ēn frašn pesox dah, cē frašn gāv ē-juxt ast ī abāg mard-ē kē [kār ī] varz kuned’. »

jōšt ī fryān ka hān soxan ašnūd, ēg saxt ped-rāmišnīg būd. ped hamzamān ō nazdīg ī axt ī jādūg šud ud guft kū : « ē mar ī durvand sāstār, ēn frašn pesox ēn ast cē ēn gāv ē-juxt[71] ast ī abāg mard-ē kē kār ī varz kuned. »

axt ī jādūg ka-š hān soxan ašnūd ped hamzamān sturd bē būd ēstād, ud se rōz-šabān sturd būd ēstād. pas az si rōz-šabān abāz ō uš āmad, ō jōšt ī fryān guft kū : « ˣfarrox(īhā)[72] tō, jōšt ī fryān, kē umēd ō ohrmazd ī xvadāy kuned[73] kē ped hamzamān ō pušt ud ayyārīh rased. »

sīhum frašn ēn pursīd kū : « asp kadām nēktar ? »

jōšt ī fryān guft kū : « zīndagān ped škōh bāš, mar ī durvand sāstār, ud murdagān ō dušox ōft ! cē asp ī gušn ī frahādag[74] ud ped-gōhr[75] nēk, ka-šān dārišn abāg aspān ī šāhīg[76] šāyed <nēktar>. »

sīh-ud-ēk frašn ēn pursīd kū : « cē hān ī hušk bē nē sōzed, ud cē hān ī xvēd bē sōzed ? »

---

68 . [illegible]. Cf. VC 14 catrang ē-juxt.

69 . [illegible]

70 . [illegible] L.

71 . [illegible]

72 . [illegible], فرخیهای پرانهای M 52.

73 . [illegible]

74 . Pers. frahād from Av. fra-hita-. Cf. Y 57.26 aδa nō tūm sraoša aṣya huraoδa zāvarə dayå hitaēibyō drvatātəm tanubyō : ēdōn tū amāh, srōšahrā ī hurust, zōr dahē ō frahādān [aspān] ud drustrvaišnīh ī ō tan. Cf. also Av. hitāspa- pr. n.

75 . Cf. MX 2.31 zan ī ped-gōhr.

76 . [illegible]

jōšt ī fryān guft kū : « zīndagān ped škōh bāš, mar ī durvand sāstār, ud murdagān ō dušox ōft ! cē hān xāk ast ī ka[77] hušk nē sōzed, ud pīh ast ī xvēd bē sōzed. »

sīh-ud-duvum frašn ēn pursīd kū : « pādixšā kadām veh ? »

jōšt ī fryān guft kū : « zīndagān ped škōh bāš, mar ī durvand sāstār, ud murdagān ō dušox ōft ! cē pādixšā hān nēktar ī āmurzīdārdar, ud xrad ud dānišn nēk, u-š jahišnayyārīh[78] abāg. »

sīh-ud-siyum frašn ēn pursīd kū : « tō, jōšt ī fryān, rāy xvāstag cand ast ? »

jōšt ī fryān guft kū : « zīndagān ped škōh bāš, mar ī durvand sāstār, ud murdagān ō dušox ōft ! cē man rāy xvāstag se ast : ēk hān ī xvaram, ud ēk hān ī peymōzam, ud ēk hān ī ō driyušān ud arzānīgān daham. »

IV

pas jōšt ī fryān guft kū : « sīh-ud-si frašn tō az man pursīd <hend u-m> hamāg rāstīhā vizārd <hend>. nūn an az tō si frašn pursum, agar pesox nē dahē ped hamzamān bē ōzanum ! »

axt ī jādūg guft kū : « purs dā vizārum ! »

jōšt ī fryān guft kū : « zamīg ē-dast tōhm arz cand ? »

didīgar ēn pursīd kū : « gāv-ē varzāg arz cand ? »

ud sidīgar ēn pursīd kū : « xvēdodah-ē kār ud kirbag arz cand ? »

axt ī jādūg nē dānist. u-š guft kū : « <ka> pēšyār āyād, frašn pursend, nē ēvēn vizārdan. »

jōšt ī fryān guft kū : « šav ud ped nazdīk gyāg bē nišīy, ud pēšyār bē kun, ud zūd bē āy, ud ēn si frašn rāst bē vizār ! cē agar gōbē[79] kū ‘nē dānum’, ēg-it ped hamzamān bē ōzanum. »

axt ī jādūg ped jādūgīh andar dušox dvārist, u-š ō ahrmen drāyist kū : « guzastag, zamīg ē-dast tōhm arz cand ; didīgar kū gāv-ē varzāg arz cand ; ud sidīgar <kū> xvēdodah kār ud kirbag arz cand ? »

---

[77] . ꭵꭿ

[78] . Cf. MX 2.66 ped jahišayyārīh ī ped mardōmān xrad veh, AV 126 toxšāgīh … jahišnayyārīh.

[79] . ꭶꭵꭵꭵꭻ

guzastag ahrmen ō axt ī jādūg drāyīd kū : « an ēn frašnīhā ī tō[80] pesox nē dānum[81] kirdan. cē agar bē gōbum, dām ī man hamāg bērōn šaved abāg dēvān ud druzān ud perīgān ; ud an tō dōsttar nē dārum kū dām ī xvēš[82]. ēn frašnīhā ī tō az man pursīd hend[83] agar-t[84] pesox dahum, hamāg dām ī man agār bē baved, ud pedyārag tis-iz bē nē māned, az abar dām ī ohrmazd ped[85] kār āyed ud ped hamzamān ristāxēz ud tan ī pasēn baved. šav ud gardan pēš gīr mihrdruzīh rāy kē (mihr)[86] kirdag dāred, ud ka zamān frāz mad vardēnīdan nē tuvān. cē gyāg ī tō dušox ud pādifrāh ī tō saxttar kū hamāg durvandān. »

axt ī jādūg abar dvārist az dušox anumēd, ud ōš ōy rāy hamē āvurd dā pēš ī jōšt ī fryān. axt ī jādūg ō jōšt ī fryān guft kū : « farroxīhā[87] tū, jōšt ī fryān, kē ohrmazd ud amehrspendān abāg tō būd hend, <u-t> hān ī nē dānist[88], <ā-šān ō> tō[89] bē guft[90]. ud man, kē umēd bē ō ahrmen ud dēvān ēstād, se frašn az ahrmen ud dēvān pursīd <hend>, <u-šān ō> man[91] pesox nē dād[92].

u-š pas jōšt ī fryān axt ī jādūg[93] ped hamzamān <ped> kārd ī barsumcīn ud ped nīrang ī dēnīg agār bē kird, ud druz andar tan ī ōy[94] agār bē kird.

V

ēn mādayān kē peyvanned bavandagīhā bē xvāned, ud ped sar yaθāahūvairyō-ē bē gōbed, ped ruvān ī ōy kirbag ēdōn baved cōn <ka> mār-ē ped nīrang ī abestāg bē ōzanend ; anī ped ruvān ī ōy ēdōn baved cōn ka si sāl yašt ī āb srūd gāhān yazed.[95] ud

---

[80] . 𐬭𐬀𐬯

[81] . 𐬋𐬀𐬙𐬀𐬌 K 26.

[82] . 𐬭𐬀 𐬱𐬎𐬎𐬀

[83] . 𐬙𐬱𐬌

[84] . 𐬌𐬎

[85] . 𐬙𐬀

[86] . 𐬌𐬱

[87] . 𐬙𐬎𐬎𐬀𐬙𐬯𐬎

[88] . 𐬙𐬎𐬱𐬌 𐬀𐬱𐬎𐬙𐬵

[89] . 𐬭𐬀𐬯

[90] . 𐬝𐬎𐬱𐬌 𐬌𐬎𐬌

[91] . 𐬭𐬀𐬰

[92] . 𐬝𐬎𐬱𐬌 𐬌𐬎𐬵

[93] . 𐬭𐬀 𐬀𐬱𐬎𐬎

[94] . 𐬴𐬀

[95] . Cf ZVY 5.4 kē-š yašt kird ēsted ud gāhān srūd ēsted ōn cōn ka-š ped xvadāyīh ī vištāspšāh yašt āb srūd gāhān būd hē. Cf. also 30 pursišn, 5.

būd dastvar kē guft kū : « anī sāl-ē vināh ī ayazišnīh ō bun nē baved. »

frazaft ped drod, šādīh ud rāmišn.

zad bavād axt ī jādūg abāg hamāg dēvān ud druzān ud jādūgān ud perīgān !

*****[96]

frazaft frazāmēnīd ēn mādayān ī jōšt ī fryān abāg ēn ardā virāz andar rōz ī amurdad māh šahrever sāl šaššad ud aštdah pārsīg. man dēn bannag rustahm ī mihrābān ī marzbān ī jahišnayyār ī hērbed az dastnibēg ī hērbed mihrpanāhag ī srōšiyār ī vēšābūr ī hērbed nibišt. ped yazdān kāmag bavād !

******[97]

frazaft. frazāmēnīd ēn mādayān jōšt ī fryān abāg ēn ardā virāz andar rōz <ī> rašn ud māh <ī> day, sāl ī šaššad navad yazdegirdīg. man dēnbannag hērbedzād mihrābān kayhusrav <ī> mihrābān <ī> spendyād ī mihrābān ī marzbān az dastnibēg ī hērbed mihrpanāhag ī srōšiyār ī vēšābūr ī hērbed nibišt. ped yazdān kām bavād.

*******[98]

frazaft frazāmēnīd ēn ardā virāz ud ēn madayān ī jōšt ī fryān andar rōz ī fravardīn māh vahman sāl ī haftsad ud šast-šaš yazdegird šāhān šāh ī ohrmazdān. man dēn bannag hērbedzādag avestād pešōtan <ī> rām <ī> kāmdēn <ī> šahriyār ī neryōsang <ī> šāhemard ī šahrayyār ī bahrām ī mōbed hormazdiyār ī hērbed rāmiyār az dastnibēg ī hērbed rustahm mihrābān nibišt. ped yazdān kāmag bavād. ud az šahrestān ī $b_h$aruc.

********[99]

frazaft frazāmēnīd ēn mādayān ī jōšt ī fryān abāg ardā virāz andar rōz ādur yazd ud māh day ud sāl ēk hazār ud sad ud se yazdegirdīg. an dēn bannag hērbedzād kāvus (kayus) pus ī frēdōn pus ī dastvar vahman az dastnibēg nibišt. ped yazdān kām bād.

---

[96] . M 51b.
[97] . K 20.
[98] . M 51 b.
[99] . SP 33.